Ч. 256. Чернівці, середа дня 20. листопада (2. грудня) 1896. Рочник XII.

**ПЕРЕДПЛАТА**

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

# БУКОВИНА

**ВИХОДИТЬ**

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.
**Редакция і Адміністрация** „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)
Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

## Невідгадані загадки.

*(Для характеристики нашої суспільности).*

Два Русини сиділи в кавярни при чорній каві і балакали про вплив ґазет на руску суспільність. Для зрозуміня їх розмови треба наперід сказати, що перший з них був знаний оптиміст, а другий більше склонний до пессимізму, через що они мало коли могли погодити ся.

— Ти все своє — говорив оптиміст: — „суспільність наша дрантива і така і сяка,“ а она тимчасом така, як і кожда иньша. І коли у вдачі єї є який блуд, то сей блуд такий самий, як у тебе: всї Русини за мало тїшать ся тим, що мають, а занадто сумують над тим, чого не мають. В тім взглядї нема в їх души потрібної рівноваги. Лучше було би, як би Русини всї були оптимісти, бо оптимізм то лучший мотор до роботи, як пессимізм, безнадїйність. Кождий чоловік з власної практики се тобі посьвідчить.

— Ба-ба! — відповів пессиміст — ти говориш так, як би можна комусь наказати або хоч порадити бути оптимістом. Що таке пессимізм? Почуте немочи, зневіра! Сильний, здоровий чоловік нїколи не попаде на довго в зневіру. Сильна суспільність не буде ломити руки над тим, що десь там написи нема руської або що їй при виборах який посол перепав. Сильна суспільність по невдачі чує в собі ще більше завзяте, охоту до роботи. А в нас що? Памятаєш ті заповіди по торішних виборах, що ось „чекайте, тепер ми вам, Ляхи, покажемо, яка в нас сила, коли зорґанїзуємо ся“? Де та орґанїзация? Адже ми вже не перший і не десятий раз переконали ся, що всякі відозви полїтичних товариств з гаслом: „Орґанїзуйте ся!“, всякі статї ґазетні, хоч би і як в них мітко ставило ся дияґнозу суспільности і записувало ся рецепти — се просто пустий вистріл порохом, а нехай і кулею, то у таку цїль, що у мрацї розпливає ся. Напишеш ти н. пр. якусь дуже розумну статю, здає ся тобі, що зробиш величезне вражінє, що спонукаєш кого до дїла (о се-ж іде), та по чім ти у нас зміркуєш, що оно справдї так єсть? Ти вистрілив, стрільба і набій були добрі, але знаєш ти, чи кого трафив, куди куля полетїла? Не знаєш, бо у нас не можеш знати. Нїхто тобі звiддалеки не відгукне ся, мабуть куля не долетїла або вдарила о такий панцир темноти і байдужности, що не пробила єго. Шкода просто заходу і працї!

— Ой, йой-йой! що ти наговорив! — каже на се оптиміст. — Ти не бачиш впливу ґазет на суспільність? Ти хиба не знаєш, як кождий нумер ґазети сеї чи тої вандрує з села до села, від одного чоловіка до другого? Ти не можеш в розмовах замітити, як читателї повтаряють арґументи ґазетні на слїпо, майже без контролї? Адже коли можна о якім впливі на суспільність говорити, то передовсїм о впливі ґазет!

— Гарний менї вплив, що по нїм не видко нїяких наслїдків! — обставав пессиміст при своїм. — То, що в ґазетах пише ся, то нашого читателя не обовязує. Читаючи ріжні поклики і відозви в ґазетї, Русин переконаний, що се відносить ся до єго сусїди одного, другого і третього, до всїх иньших, лише не до него. Між рускою ґазетою а єї читателем є ще страшенна пропасть, котру не знати, чим заповнити. Він читає, але він не вчить ся, він доброї ради не слухає — все те не про него писане. Треба ще когось, хто би при читаню Русинови задавав питане: „Ну, і що з того виходить? який обовязок для тебе?“ Возьмім, що якийсь дневник у своїх 300 нумерах на рік подає лише 100 справедливих поглядів на ріжні наші справи — то за пять лїт читатель призбирує собі 500 поглядів на ріжні справи і ситуациї — се-ж цїлий скарб, з яким наш Русин повинен уже в житю вміти найти ся і знати, за яку єму роботу брати ся, коли-б *nota bene* він хотів чогось научити ся... Але в тім і біда, що він не хоче!

## В обіймах любови.

Написав
**Орест Берещанин.**

В гарно уряджений комнатї проходжував ся молодий мужчина. Горячкові рухи тїла, неспокійний, деколи навіть боязливий погляд очий казали догадуватись, що якась журба, якась непевність мучить єго душу. Він зчаста вдивляв ся в двері комнати, мабуть вижидав когось звідтам. Нараз двері відчинились і молоденька, дуже гарна панночка вступила до комнати. Мужчина спитав єї дрожачим голосом: — А що она, спить?

— Що іно заснула, таки в фотели з дитиною на руках, — а тепер кажіть, пане, чого казали ви менї тут прийти?

— Ах, панно Альмо — говорив молодий мужчина, не відповідаючи впрост на питане — який я неспокійний, який я нещасливий, — менї здає ся, що она вже все знає а се єї решту здоровля відбере, єї вже певно дібе...“

— Не розумію вас, пане, про що говорите.

— Не розумієте мене, панно Альмо? — питав він сумно. — Бо не хочете розуміти; чи-ж кожде слово до вас сказане, кождий рух мого тїла, кождий погляд моїх очий не говорять вам все одно лише і те саме? Чиж ви все ще не бачите, що я цїлий до вас належу, що я без вас жити не можу, що я вас люблю, панно Альмо, люблю страшно, безконечно?...

— Перестаньте пане, не говоріть дальше, бо я сего й слухати не можу; не забувайте прецї, що я бідна, бездомна сирота, без батька, матери, котру ви лише з ласки приняли у свій дім, до вашої дитини, — за сю велику ласку я вам до смерти дякувати буду, однак думаю, що я не заслужила собі на те, щоб ви, пане, кепкували собі з мене, ви, пане, що маєте добру жінку і малу дитинку...

— Не говоріть так, панно Альмо! — просив дальше молодий мужчина, — а повірте менї, що я вас щиро, сердечно полюбив. Кажете, що я маю жінку, що я маю і дитинку, — правда, панї, тому то я і старав ся любов сю придушити в собі, нїколи вам про ню нї словечком не вспімнути, — так се менї не удалось. Я приневолений спершу до сего недугою жінки, шукав часто вашого товариства, розмавляв сердечно з вами, от тому лише, щоб розірватись на хвилю, щоби бодай на часочок забути, що там в сусїднїй комнатї гине, умирає поволи моя жінка, що мене так дуже любила, а котру я лише з якоїсь хвилевої примхи за жінку собі взяв, не турбуючись цїлком о те, чи она мене любить, чи ненавидить. Так було з початку, — однак опісля я переконав ся, що товариство ваше для мене необходиме, що мої відносини до вас — се вже щось більше, чим звичайна чемність, чим проста ввічливість, а пізнавши се, я забув уже на те, що я не вільний, що я маю жінку, що я маю й дитинку... Чувства любови, яке нечайно зродило ся в моїм серци, я не міг вже, хоть і як я сего бажав, придушити, викоренити... Я пізнав, що дарма робота бороти ся против власного серця і тепер я не можу вже довше укриватись перед вами, панно Альмо, — я вас люблю, як нїкого в житю ще не любив, і ви мусите бути моєю! — Він з таким притиском промовив послїднї слова, що молодій дївчинї аж лячно стало.

Она знала єго добре, що він, коли собі щонебудь постановить, мусить се осягнути, що він не зважає тодї на нїякі перешкоди і пересуди, і що тодї все мусить уступити перед єго енерґією, перед єго завзятєм і витревалостию. Однак того, що він тепер задумав, молода дївчина нїяк не могла зрозуміти, таж прецї він має жінку, що єго любить, навіть дуже любить, так якже она може „єго“ стати... І єї знова стало чогось лячно перед ним, она єму не довіряла і єї здавалось, що у него все є можливим, що він не страхаєсь нїякого поступку, коли-б він лише довів єго до бажаної цїли. І она бачила тепер лише одну раду, щоби всему тому, чого она не розуміла, але перед чим єї дуже лячно ставало, зарадити: она постановила чим скорше покинути сей дім, щоб єго нїколи не бачити, єго забути, хоть як се і тяжко єї приходило-б ся, — і она промовила до него рїшучим голосом: — „Цитьте, пане, не говоріть дальше, бо я сего й слухати не буду. Ви знова забули, що ви маєте жінку і малу дитинку, — однак я се тямлю добре, і тому я ще ни-

— Нї, не так я думаю — перечив ся оптиміст. — Ти забуваєш, що попри сотню справедливих поглядів Русин набуває з тої самої ґазети і сотню несправедливих поглядів, а з того виходить така замішанина, що він нїяк не може з'орієнтувати ся.

— До чого-ж в такім випадку здало ся балаканє, що правда має силу переконуючу і приймає ся, що наша суспільність вміє розпізнавати правду від брехнї?! — говорив пессиміст з пересердєм. — Возьмім приклад: Результатом опозицийної полїтики повинен бути руский шовінїзм супротив польского, завзятість, „яже без разума,“ неуступчивість слїпа, притім почутє в собі неменьшої гідности, як у противника, що більше: навіть вивисшуванє себе над противником. Тимчасом найди ти менї Русина, що так розумів би ту ненависть, яку чує супротив Поляка або шляхти? Ненависть єго—то ненависть слуги до пана, слабого до сильного, бідного до богатого! Він ненавидить, але заразом чує свою неміч; єму соромно до тої немочи признавати ся, але він рівночасно неспосібний зробити щось таке, як єго противник. Коли-ж би вплив ґазет був справдї такий, як ти кажеш, то ми такий шовінїзм уже давно повинні мати. Про вартість єго можна сперечати ся, але-ж у богато Русинів єсть він ідеалом, богато ґазет має єго на цїли. А чому-ж і по довгих лїтах єго не осягають? Бо суспільність наша плитка, читає ґазети як дитина без зрозуміня.

Оптиміст мовчав довшу хвилю, немов переконаний словами товариша, але вкінци таки не згодив ся з ним.

— Тут — каже — не ґазети винні, а глубоко вкорінений звичай. Є н. пр. Русини, правдиві патріоти, котрі лише задля привички ведуть свої доми по польски або по нїмецки, а в Росиї по российски. Они не можуть сего звичаю викурити зі свого дому — і тому маємо особливо у Русннів таку безлїч родин, котрі не знати чи числити до нас, чи не числити.

— Не числити! — рішив пессиміст. — Яким правом?... Ну, добре! Отже таки на моє виходить, що ґазети не в силї відовчити Русинів злого звичаю. До ґазет треба ще чогось иньшого, треба товариства (не зараз на статутах, лише товариского житя), треба сходин, але не доконче на карти і танцї, тілько для розмов про народні справи, треба передовсїм думати — от що! думати і робити! Яка кому користь з того, що Н. Н. перечитає ґазету і нїчо з неї не має, хиба розривку? Адже не для самої розривки видає ся ґазети, тілько для важнїйших цїлий! Розваж лише, кілько наук і то добрих наук подали ґазети за остатні роки нашій суспільности! Коли-б десята частина з того була приняла ся, то ми нинї не такі немічні були би! Чому-ж не приняла ся?! Я знаю, ти зараз станеш оправдувати нашу суспільність, але яка нам з того потїха? Факт фактом остає ся: єсть зло, а ми замісць викинути єго за двері, оправдуємо єго. Ми маємо свої тяжкі хиби, а коли хто поважить ся народови їх виткнути, зараз находять ся оборонцї тих хиб. Вину звалює ся правильно на кого иньшого, а свої хиби в найлучшім випадку маловажить ся.

Все те невідгадані загадки — закінчив оптиміст. — Суспільности не знаємо, а судимо.

— Я не потребую доконче єї саму знати; знаю єї дїла і суджу на тій підставі про суспільність. Се ще найлучша метода.

— Але я таки з тобою не згоджу ся — почав наново оптиміст.

— Ну, то не годи ся — відрізав пессиміст. Диви ся на сьвіт рожево, як звичайно! Я знаю, що тобі з тим лучше, але з того ще не виходить, аби я не мав рациї.

---

## Про обезпеченя від огню

*(Конець).*

Я отже за тим, щоби обезпеченє від огню полишити кільком теперішним заведеням. Але не хочу тим сказати, що то може бути першелїпше заведенє; противно, коли вже раз буде примус асекурацийний, то Палата, взглядно законодайне тїло краю має певне право поіменувати і назначити заведеня, котрі мали би право виключно переймити на себе обезпечуванє від огню. З тою евентуальностию мусять освоїти ся всї заграничні заведеня асекурацийні і всї товариства акцийні, тим більше, що ми хочемо полишити їм і на дальше широке поле: обезпечуванє житя, рент, движимостий, скла у вікнах виставових, обезпеченє від граду і нещасливої пригоди, обезпеченє худоби і перевозу на мори і на сухій земли.

А позвольте ще, мої панове, відповісти також на деякі закиди, які зроблено нам публично, як також і тут в сїй високій Палатї, а специяльно в присланій нам недавно брошурі. Противники обезпеченя від огню і взаґалї противники управильненя дїла асекурациї огневої покликують ся на якийсь висказ француского мінїстра Манїна, котрий у француськім парляментї в 1881 р. при справі удержавненя економічних институций мав сказати: „Я, мінїстер фінансів, гадаю, що інтерес загального добра скарбу державного лежить більше в тім, щоби дати приватному промислови свобідно розвивати ся.“

Мої панове! Мушу сказати, що сего висказу не можна добре примінити до нашої справи, але все таки поговорю о нім близше. Манїн яко мінїстер фінансів мав зовсїм рацию так говорити, бо для кождого мінїстра фінансів єсть найлїпше і найдогіднїйше, коли промисл яко такий може зовсїм приватно розвивати ся, бо він сповнить вже тогди свою задачу, коли оподаткує приватний промисл в користь скарбу державного; о мінїстрі того фасону можна сьміло сказати, що він дуже журив ся скарбом державним. Але не можна сказати, щоби він так само журив ся добром держави.

Другий закид містить ся в тім, що кажуть, що примус асекурацийний і сполучений з тим податок асекурацийний — не називають вже того премією, лиш податком — покривдить горожанина як на єго особі так і на єго посїлости. Менї видить ся, що і сей закид не єсть справедливий. Ми обмежаємо того, що асекурує ся, лиш остілько в єго особистій свободї, що показуємо єму найкоротшу дорогу до осягненя

---

нї опускаю ваш дім, де тілько нещастя, тілько гризоти я принесла з собою.“

— Нї, ви не зробите сего, панно Альмо, нїколи не зробите, бо за вами і я б пішов, — а знаючи ваше добре серце, я певний, що ви не покинете саму, хору жінку з малою лише дитиною. Томуж не покидайте нас, зробіть се для сеї хорої жінки, котра так дуже нас обоє любила, не числячи на нїяку відплату. Може бути, она нїчого ще не знає, так на щож затроювати послїдні хвилї єї і так вже недовгого житя?! Так, панно Альмо, зробіть се для неї, зробіть се для малої дитинки, для котрої ви другою ненькою стали. А для себе я вже нїчого не бажаю, я буду щасливий, коли знати-му, що ви близько коло мене, коли ви хоть часами заговорите до мене, коли моя особа вас обиджати не буде. Бачите, панно Альмо, я так мало від вас бажаю, але й о тую дрібничку я вас молю, благаю, бачите, на вколїшках жебраю у вас...

Лице молодої панночки як мак почервонїло, — він ще нїколи так до неї не говорив, він ще нїколи єї о нїчо так сердечно не просив. Єго голос, так єї добре знакомий, видав ся єї тепер таким милим, таким нїжним, неначе у малої дитини, котрій нїчого не можна відмовити. Она глянула ласкаво на него; він все ще клячів перед нею, а єго чорні, горячі очи так милосерно дивились до неї, неначе якоїсь дуже великої ласки жебрали у неї, і під впливом сего погляду єї добре серце заворушилось, забило сильнїйше, а забило для него... Она-ж працї також уже давно цїлим жаром горячого, молодого серця єго полюбила, — але она і в снї не хотїла про те думати, щоб він коли єї полюбив. Єї все здавалось, що він лише забавку хвилеву робить собі з неї, а незабавом, коли єму наприкрить ся, спокійно від себе кине єї, — однак єго нинїшна бесїда, єго нїжна, а така пристрасна просьба розбили всї єї сумнїви, — она повірила, що він єї любить, а будучи сего певною, она вже на нїчо не уважала, она постановила лишитись, розуміє сь, як сама в себе вмавляла, не для него, а лише для сеї хорої, нещасливої жінки, для єї дитинки — і она прошептала ледви чутним голосом: „Добре, пане, я лишаюсь...

Молодий мужчина неначе віддихнув, почувши сї слова Альми, єго цїле лице запаленїло якоюсь незвичайною радостию і він віддаючись цїлий сему почутю безмірної утїхи, приближив ся до молодої панночки і унявши єї в свої рамена мов божевільний цїлував раз у раз єї лице і руки, приговорюючи при тім нїжні, любовні слова... А Альма нї трошки не боронилась.

В тім двері від сусїдної комнати знова поволи відчинили ся, — блїда, як скипка висохла жінка, з малою дївчиною на руках вступила до комнати, — сумний погляд єї померклих очий упав на двоє молодих людий, що все ще держались в любовнім обнятю... Жаль глубокий, безконечний відбив ся на помарнїлім лици хорої, і она чим скорше хотїла опустити комнату, щоб они і не догадувались, що она тут була, що она їх щасте, їх любов взаїмну бачила. Однак вже було за пізно,... маленька дитина, побачивши Альму, витягнула рученята до неї і видераючись що сил матери з рук, заєдно повторяла: „Я хочу до Альми, мамо, я хочу до Альми... Почувши сї слова дитини хора вже не мала сили вернути назад до своєї комнати, — она знала давно вже, що муж єї нїколи не любив і цїлу свою любов, до якої лише любляча жінка піднести ся може, переляла на ту малу дитинку, котра одна лишилась для неї в сїм безконечнім горю, — так она переконалась тепер, що й ся дитинка волить сю Альму, як єї саму, свою рідну неньку, а ся певність переходила всї єї сили, — она задрожала на цїлім тїлї, ноги почали угинатись під нею і она мусїла чим скорше опертись о двері, щоби не упасти на землю. Однак на голос дитини і молоді люде відскочили від себе, — він побачив жінку, похнюпив очи до землї і не говорив нї слова. — Альма з голосним плачем кинула ся до хорої і почала просити.

— Простїть менї, панї, простїть менї сей раз, се була перша моя слаба хвиля, але й послїдна... Однак нї, панї, я не гідна того, щоб ви менї простили, і я благословлю сю вхилю, що дала вам нагоду пізнати, кого ви держали в своїм домі, кого ви надто ще і добродїйствами і вашою любовію дарили. Бо не правда-ж, панї, якою підлою істотою, якою безсоромною злодїйкою я вам видатись мушу?! За всї ваші добродїйства, за всю вашу любов до мене я відплатила ся вам тим, що посягнути поважилась на те, що вам найдорожшого було на сьвітї, на любов вашого мужа. — О, скажіть, панї, скажіть менї, як страшно, як безгранично ви мене ненавидїти мусите — і новий, голосний плач молодої панночки заглушив єї дальші слова. Хора вже назад прийшла до себе і хоть який біль страшний стискав єї серце, она не хотїла зрадитись перед мужем і молодою дївчиною, — веселий якійсь майже щасливий усьміх появив ся на устах хорої, она приступила до Альми, а цїлуючи єї сердечно в голову, почала єї просити тихим, перериваним голосом: „Цить, Альмо, цить, не плач, бо се і мене болить — ти дума-

его цїли, значить ся, до забезпеченя его посїлости. О якімсь шкодженю посїлости не може також бути і бесїди, бо ми як-раз стремимо до того, щоби він за як найменьшу суму, за меньшу, дешешву премію, як есть теперішна, чув ся зовсїм безпечним в своїй посїлости.

Дальшим закидом есть то, що кажуть, що держава або край не зможуть переняти обезпеченя від огню під дешевшими услівями, як то роблять приватні товариства.

Той закид, мої панове, есть найсильнїйший, а коли-б він мав оправдати ся, то був би для нас найесенціональнїйший. Позвольте, що постараю ся обезсилити его доказами на числях, бо то річ найважнїйша.

Я вже згадав в моїх виводах, що пересічна шкода від огню в Австриї рівнае ся сумі 23 мілїонів зр. З тої суми покривають річно поодинокі заведеня 18 мілїонів зр., 5 мілїонів лишають ся непокритими, бо згорівші будинки не були обезпечені. Тепер же настае есенціональне питане: як великою есть сума, яку мусять заплатити що року поодинокі люди, що асекурують ся, заведеням асекурацийним від огню, щоби они з тих самих 18 мілїонів дістали назад на покрите шкід огневих?

Та сума, мої панове, не есть незначна. Річні премії асекурацийні доходять до повних 53 мілїонів зр. Треба отже заплатити 53 мілїонів зр., щоби дістати назад 18 мілїонів зр. на покрите шкід огневих. Так виглядае тепер у нас дешевість обезпеченя від огню. Коли відшибнути від сих 53 мілїонів згаданих 18 мілїонів, то лишае ся сума 35 мілїонів зр., котра припадае заведеням асекурацийним від огню. Тих 35 мілїонів розділяють ся в поодиноких товариствах на слїдуючі видатки:

На премії реасекурацийні видае ся 20 мілїонів. Зважте добре, що одна часть премій асекурацийних вертае знову до поодиноких заведень на случай т. зв. доброго року, значить ся, коли шкід огневих случайно не було богато. В поодиноких річних рахунках тих сум, панове, не знайдете. На провізию для десятків тисячів аґентів іде річно 3,800.000 зр. На кошти адміністрациї 5,880.000 зр. На фонди резервові 3,450.000 зр., а наконець все таки лишае ся чистого зиску 4 мілїони, то називае ся: чистою звишкою оборотовою.

Се е точний обрахунок, який може собі зіставити кождий з нас, коли схоче лише прочитати справозданя поодиноких інституций.

Питаю ся отже — а я маю право питати ся — чи се добра господарка, чи се дїйсно ущасливлене населеня, коли тратить ся 35 мілїонів, аби шкоди від огню в сумі 18 мілїонів покрити? Я що найменьше иньшої гадки і длятого чую ся управненим сказати тут отверто, що закид, мов би держава або край могли обезпечене від огню перебрати лише під тяжшими услівями, як приватні спілки се доси робили, не мае жадної підстави.

Ми навіть можемо, мої панове, дешевше оперувати і подати обезпеченим більші користи. нїж теперішні інституциї.

Бо коли ми по заведеню примусового обезпеченя від огню цїлу річ більше-меньше так устроїмо, що поодинокі громади за маленьке відшкодоване переведуть катастер будівель з оцїнкою, як се стало ся в Стириї, і то, як думаю, з незначними видатками, про що панове могли довідати ся з виводів Є. Е. ґр. Вурмбранда; коли дальше поодинокий господар або властитель реальности, не видївши навіть якогось аґента, буде премію огневу платити разом з податком в податковім урядї; коли ми врештї в національно одноцїлім краю короннім засновуемо одну інституцию, в мішаних краях для усуненя національних спорів дві інституциї, а для меньших країв знов спільну інституцию обезпеченя, — то мусять також кошти такого устрою бути меньші, бо ми не будемо платити жадних аґектів, можемо зречи ся належитостий від подїц, не потребуемо згромаджувати великих резервових фондів, не мусимо старати ся о чистий зиск, будемо замісць 33 інституций, котрі тепер, аби коротко сказати, „працюють в огни,“ мати всего 15 або 16 інституций, а число директорів, членів ради і урядників зменьшить ся о половину.

Можна би ще евентуально закинути, що задля такого устрою обезпечень від огню пошкодить ся значно теперішним інституциям.

Мої панове! Річ не така страшна, як виглядае. Над розвязанем трех заграничних і восьмох наших спілок акцийних мабуть нїхто не буде щиро жалїти, навіть і акціонарі нї, бо-ж прецїнь самі акцийні спілки признають у своїх річних рахунках, в котрі кождий з нас може заглянути, що они із свого ґешефту коли не великі страти, то певно більшого чистого зиску не мають, як що найбільше 3 або 4 проценти. Розходило би ся отже о 22 домашні взаїмнї заведеня, котрі справдї заслугують на увзгляднене. З тих 22 взаїмних заведень, котрі обезпечують від огню, не всї занимають ся виключно обезпеченем від огню.

Богато з них займае ся і иньшими обезпеченями. Здае ся, що всего е 16 або 17 спілок, котрі лише від огню обезпечують, а супротив них зможе кождий краевий сойм при украевленю обезпеченя від огню поступати цїлком корректно і льояльно, то значить, він зможе їх назвати і постановити, що лише они мають виключне право приймати обезпеченя від огню.

Позвольте вкінци менї обговорити ще одно питане. Тут тверджено іменно, що по заведеню примусового обезпеченя від огню імовірно число огнїв побільшить ся. Після моеї гадки се твердженe е лише здогадом. Число огнїв, котрі повстають через підложене огню, доси не було значне, а із справоздань поодиноких статистик можете довідати ся, що підложене огню стояло до иньших огнїв в порівнаню як 683 : 8120, або 1 : 11. Думаю, що також в будучности огнї по більшій части подїлять ся на звичайні причини, то е на неосторожність з огнем і сьвітлом, злі або ушкоджені комини і кухнї, небезпечні промисли, зле чищене коминів, громи і иньші незнані причини.

Коли-б однак число огнїв збільшило ся, то думаю, що можна би лиху достаточно зарадити виданем постанов, що пр. не можна обезпечувати цїлої вартости річи, але лише дві третини тої вартости. Прецїнь тодї нїхто не підпалить своеї хати, аби опісля дістати дві третинї вартости яко відшкодоване.

Кінчу просьбою до правительства, щоби оно на будуче видало острійші приписи огневополїцийні і також уважало, аби їх точно додержано. Добре було-б також, аби правительство або будучі інституциї для обезпечень від огню постарали ся о се, аби на селах покрите не було з соломи, але з огнетревалих соломяних мат або тревалїйшого материялу. Се дуже богато значить, бо після обчислень припадають з 100 огнїв 81 на будиники, котрі покриті соломою, лише 17 на будинки з дахівками, а 2 з тревалим покритем.

Тїсно звязана з тим також премія, значить висота премії; і чим більше по заведеню тих заряджень осторожности буде зменьшати ся число огнїв, тим меньша мусїла би бути також премія.

Отсим заявляю, що будемо голосувати за переходом до специяльної дебати над проектом закону. *(Оплески.)*

---

еш, що я гніваюсь на тебе за те, що він тебе любить і кажеш, що ти менї его любов украла... Та-ж ти сама добре знаеш, що він мене нїколи не любив... Я знала се також дуже добре і з початку я старалась, за одиноку цїль мого житя я собі вибрала, позискати его любов для себе, — але се менї не удало ся. — Я бачила, що він що дня, що хвиля мене менче кохав, хотяй моя любов до него майже в такій самій мірі більшала, взмагала ся. — Се мене дуже болїло, дуже гризло, — однак я его чим раз більше любила... Але не думай, що й я не мала щасливих, веселих хвиль в житю, — були днї, коли він весело глядів на мене, коли він радо слухав моеї бесїди, — однак, правда, хвилї сї щасливі дуже скоро минули, — а тодї я чула ся дуже нещасливою. Менї здавало ся, що я що дня стаю бридшою, незноснїйшою, старшою, підчас коли менї здавало ся, що він що дня красшим, молодшим ставав. І се мене також болїло..., бо справдї, дивлячись що дня в зеркало, я переконувала ся, що з дня на день мое тїло нидїло, марнїло, лице тоншало, відтак блїдло, а в кінци десь аж в жовте переходило, а очи десь меркли, в голову западали і я справдї ставала старою, гидкою, хорою жінкою, котрої він нїяк не міг покохати. — А тодї я чула ся дуже нещасливою і одного лише просила, молила у Бога, щоб мене чим скорше покликав до себе, щоб він став вільним, щоб міг найти другу собі, котра-б ему все те дала, чого я не могла, хоть як сего хотїла... І Бог милосерний, здае ся, вислухав мої горячі мольби, — він знайшов свою любов, а вибір его і не міг лучше випасти. — Томуж, Альмо не покидай его, остань при нїм і зроби всего дуже, дуже ща...“

Голосний, сухий кашель не дав дальше говорити хорій, еї сили цїлком вже вичерпались; спомин на цїле еї минуле, так дуже нещасливе житe з мужом, опісля та певність, що она вже дїйстно нїчого не значить для него і що він вже иньшу любить, зломили сей супокій, котрий она до тепер з надлюдскою майже силою старала заховати. Еї серце почало знова так сильно чогось в грудях бити, неначе домагало ся сї хорі, запалі груди розсадити, а біль якийсь дивний, неозначений, але страшний, безконечний задавив еї знова в гортанцї, так що она не могла й віддихати. Она поглянула на мужа і не могла яти віри, — чиж би справдї? але нї, она не помиляла ся, она бачила справдї, як слеза за слезою котила ся поволи по его звичайно так хмурнім для неї лици, — слези капали поволи ему на одежу, а він все ще стояв на тім самім місци, не підводячи очий з землї. В его души відбував ся якийсь дивний процес; — він нїколи не припускав, щоб та хора, слаба жінка, котра его нїчого нїколи не обходила, дїйстно так сильно, так безконечно его могла любити. Він сего не знав і не намагав ся знати і его совість була цїлком спокійна, — бо кількож то, мій Боже, побирае ся молодих людий, не питаючись цїлком о те, чи одно друге любить, чи нї!... Однак ся совість, що доси так спокійно спала, чогось тепер під впливом послїдних слів жінки відзиватись почала. Еї супокійні, безпристрастні, але помимо того такі сумні, до глубини серця порушаючі слова зворушили, стопили і его ледяне серце і він почав відчувати незносний біль в души, а голос якийсь таемний, неумолимий заедно ему тепер повтаряв, шептав: „Ти сему всему винен, ти оден...“ І ему чогось нараз страшно жаль стало сеї жінки, котру він нїколи не любив, а котра так горячо, так вірно а так безкористно его цїле житe кохала. І він навіть не зауважав, як слези мимо волї котились по его лици... Однак жінка, побачивши его сьлози, приступила поволи до него і спитала сумним, несупокійним голосом:

— Ти плачеш, Осипе?

Він неначе зі сну пробудив ся, а побачивши тую, що тілько страдала через него, так близько себе, затряс ся на цїлім тїлї і кинувшись на вколїшки перед нею, промовив благаючим розпучливим голосом: „Прости менї, Зофіе, прости менї!...“ Надземска радість украсила лице хорої: она пристрастно обняла мужа за шию а притискаючи его що сили до себе, як тая голубка притулилась до него, неначе в тім обнятю любовнім шукала для себе відплати за всї ті довгі лїта смутку і терпіня, які з ним пережила.

Однак за хвилю лице хорої змінило ся, она крикнула голосно і вхопилась за серце, — наляканий муж заніс еї на канапу, — хора подивила ся ще раз на мужа і на Альму, ангельский усьміх появив ся ще раз на еї безкровних устах і она перестала жити... Еї серце терпіло, мучило ся цїлі лїта, — однак першої, правдивої радости в обіймах любовних дорогого мужа она не могла нїяк перенести.

*Чернівцї, дня 10-го листопада 1896.*

## НОВИНКИ.

*Чернівці, дня 1-го грудня 1896.*

**На загальних зборах** „Львівского Бояна,“ котрі відбули ся минувшої пятниці, вибрано до нового виділу яко голову проф. Володимира Шухевича, заступником проф. Ілярия Огоновского, дірiґентом д-ра Ст. Федака, заступником дірiґента Филярета Колессу, дірiґенткою паню Г. Шухевичеву; до виділу увійшли окрім того: Ів. Копач, Остап Веселовский і Василь Чума, а на заступників панна Галя Огоновска і Михайло Копертиньский.

**Нова руска катедра** на черновецкім університеті. До вчерашної нашої новинки в сій справі доносить урядова Czernowitzer Ztg. що на підставі цісарскої постанови з днем 1-го марта 1897 р. буде заснована постійна катедра практичного богословія з рускою викладовою мовою на черновецкім університеті.

**Против ґерманізацийних забагів**. Не знати, з якої рациї деякі Німці уважають наше місто Чернівці виключно німецкою доменою. Вони забувають, що тут не Лінц анї Інсбрук, а головне місто Буковини, краю з переважно руским і волоским населенем. До таких ґерманізаторів, а лїпше сказати-б, фантастів належить також ґімназияльний професор Вольф. Ми вже з нагоди дебати в раді міскій про руску ґімназию вказали на его ґерманізаторскі забаги, але він доси від них не вилїчив ся, як доказує отсей факт. На справозданю радника Ґольденберґа — про котре ми вчера доносили — він закинув Німцям лїбералам, що они до шкільної секциї громадскої ради вибрали на місце Німця Гандля одного Поляка. В найновійшім числї Buk. Post простує п. Вольф сей свій висказ остілько, що тодї не вибрано Поляка, а Русина Володимира Ясеницкого, але се таки остає провиною по сторонї лїбералів. Спитаємо ся проф. Вольфа, чи дійсно є то провиною, коли лїберальна більшість громадскої ради вибрала в почутю справедливости до шкільної секциї Русина? Проф. Вольф повинен прецїнь знати, що німецких дітий — коли відчислить ся жидів, котрих працїнь він яко німецкий народовець не хоче уважати Німцями — є в черновецких народних школах меньше, як руских, польских, а навіть волоских. Коли-ж проф. Вольф хоче в сїм роцї жидів зачислити до Німців, бо се ему тут до шмиґи, то все таки в міских школах остає таке значне число руских дітий, що нам належить ся не лише одно місце в шкільній секциї, але і в радї шкільній і міскій, а навіть бодай одна осібна руска народна школа в Чернівцях! Се признав в краєвім соймі союзник проф. Вольфа, бар. Мустацца, голосуючи за дотичною розолюциєю, котру одноголосно принято. Ну, а коли проф. Вольф таки не хоче попустити із своєї ґерманізацийної манії, то нам остає ся над ним лише здвигнути плечима і пригадати ему німецку пословицю: Jedes Thierchen hat sein Manierchen.

**Застановленє руху**. Задля заметели застановлено на два днї рух на льокальній зелїзници Бергоміт-Межиброди.

**На електричне осьвітленє** жалують ся черновецкі мешканцї, бо надіяли ся чогось лїпшого, як оно є. Кажуть именно, що сьвітло надто темне, так що не велика ріжниця між нашим електричним сьвітлом а сьвітлом нафтових лямп. До того всего управа центрального електричного заведеня чомусь маловажить собі свою задачу, а з того виходять ріжні недогідности. Лукові лямпи, котрі на жаль цїлого міста дуже рідко сьвітять, гаснуть скоро, треба їх все направляти. З того мають утїху лише малі хлопцї, котрі за кождим разом, як лукова лямпа загніває ся на місто і згасне, роблять великий галас. Та по улицях хоч сьвітять жарові лямпи, то не є цїлком темно... Але пр. в реставрациях або каварнях часом лямпи цїлком гаснуть, а гостї мусять в темнотї сидїти. Таке стало ся в недїлю у віденьскій кавярни. Аж за пів години надійшов робітник з централї і направив що треба. Гарні то порядки, нема що казати. Ми цїкаві лише, що маґістрат сказав би, як би податники так само „порядно“ платили високі податки.

**Буковиньскі адвокати** відбули минувшої суботи повне засїданє, на котрім вибрано новий виділ палати бук. адвокатів. До того виділу увійшли яко голова др. Ротт, заступник голови др. Генрик Кізлер, а яко виділові др. Райс, др. Функенштайн, др. Табора. др. Вахтель і др. Селеский.

**З судової салї**. В понедїлок відбули ся перед черновецким судом дві карні розправи, котрі характеристичні для сїльского житя. 17-лїтна Домна Дамиян служила у Марка Фроєскула в Горішних Станівцях. Она дала ся обіцянками піддурити від свого пана і наслїдком того було дитя. Аби оминути сорому, она кинула новонароджену дитину в керницю, де немовля згинуло. Однак Дамиян твердить, що дитина прийшла нежива на сьвіт. Позаяк і судовий лїкар др. Флїнкер заявив, що зовсїм нема певности, чи дитина прийшла жива на сьвіт, то постановлено закликати судових лїкарів станівских яко знавцїв і відрочено розправу на середу. — Того-ж самого дня відбула ся тайна розправа против 16-лїтних Дьордія Анкивичука і Івона Вашкана з Веренчанки, котрі знасилували 14-тїтну Софію Кармарирчук. Суд засудив Анкивичука на 18 місяцїв, а Вашкана на 13 місяцїв тяжкої вязницї.

**Алькоголь і травленє**. Про вплив алькоголю на хемічний процес травленя розписали ся два американьскі лїкарі Читтендон і Мендель. Они ствердили, що 1—2% алькоголю в пропорциї до спожитих страв улекшують травленя. Є се більше-меньше пів звичайного келишка. Уживанє більшої скількости алькоголю спинює травленє. Притім належить тямити, що уживанє алькоголю перед обідом викликує дуже наглі хемічні процеса, а часом навіть корчі. Лїпше уживати алькоголю аж по обідї, чи взагалї по перекусцї.

## Телеґрами „Буковини“.

*З дня 1-го грудня 1896 року.*

**Віденъ**. В справі управильненя платнї університетских професорів перейшла вчера палата послів до специяльної дебати. — Цїсарева від'їхала до Ліхтенеґ в Бавариї.

**Рим**. На тайній консисториї іменовано нових кардиналів Піеротті і Пріско.

**Новий Йорк**. З держав Міссурі, Міссісіпі, Міннесота, Дакота, Монтана і Ідаго доносять, що там упали страшні снїги і покрили місцями землю на пять метрів високо. Настав великий мороз. Богато людий і худоби замерзло. Зелїзницї перестали ходити.

## Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 28-го листопада 1896.

| | | Львів. | | | | Чернівцї. | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Пшениця . . | від | 7.35 | до | 7.60 | від | 7.60 | до | 7.70 |
| Жито . . . | „ | 6.— | „ | 6.10 | „ | 5.65 | „ | 5.70 |
| Ячмінь бров. . | „ | 6.— | „ | 6.75 | „ | 5.75 | „ | 6·25 |
| Ячмінь простий | „ | 5.25 | „ | 5.75 | „ | 5.— | „ | 5.25 |
| Овес . . . | „ | 5.60 | „ | 5.75 | „ | 5.20 | „ | 5.30 |
| Ріпак . . . | „ | 10.— | „ | 11.50 | „ | 9.50 | „ | 10.50 |
| Горох . . . | „ | 5.— | „ | 9.— | „ | 6.— | „ | 7.— |
| Вика . . . | „ | 0.— | „ | 0.— | „ | 0·— | „ | 0.— |
| Льнянка . . | „ | 0.— | „ | 0.— | „ | 0.— | „ | 0.— |
| Біб . . . . | „ | 0.— | „ | 0.— | „ | 0.— | „ | 0.— |
| Бобик . . . | „ | 4.25 | „ | 4.75 | „ | 0.— | „ | 0.— |
| Гречка . . . | „ | 0.— | „ | 0.— | „ | 0.— | „ | 0.— |
| Конюшина черв. | „ | 45.— | „ | 50.— | „ | 40.— | „ | 43.— |
| Конюшина біла | „ | 40.— | „ | 55.— | „ | 0.— | „ | 0·— |
| Конюш. шведск. | „ | 30.— | „ | 50.— | „ | 0.— | „ | 0·— |
| Кукуруза нова | „ | 5.30 | „ | 5.75 | „ | 5.10 | „ | 5.25 |

Хміль 35.— 45.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 лїтрів 12.75—13.25



# Рух поїздів зелїзничих

**важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.**

| Приходять | Поїзди поспішні | | | особові | | | мішані | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **до Чернівців** | | | | | | | | |
| З Відня, Кракова Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина . . . . . | $11^{28}$ | . | . | $6^{\underline{57}}$ | $10^{\underline{28}}$ | $5^{\underline{50}}$ | | |
| З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки . . . . . . | $3^{29}$ | . | . | $9^{12}$ | $10^{\underline{00}}$ | $5^{\underline{23}}$ | | |
| З Новоселицї, Садаґури . | . | . | . | . | . | . | $11^{13}$ | $9^{\underline{50}}$ |

| Відходять | Поїзди поспішні | | | особові | | | мішані | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **з Чернівців** | | | | | | | | |
| До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня . . . . | $3^{47}$ | . | . | $9^{41}$ | $10^{\underline{29}}$ | $5^{\underline{38}}$ | | |
| До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту . . . . . | $12^{03}$ | . | . | $7^{\underline{17}}$ | $10^{\underline{48}}$ | $6^{16}$ | | |
| До Садаґури, Новоселицї . | . | . | . | . | . | . | $4^{30}$ | $6^{21}$ |

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейскій час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.


Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей**.

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.